

Lunds universitet

Språk- och litteraturcentrum, japanska

Handledare: Lars Larm

kandidatuppsats

(JAPK11) VT 2011

Lika men olika

En granskning av relationen mellan kanji och homofoner

Daniel Gustafsson Löfdahl

Abstract

The main objective of this thesis is to argue whether Chinese characters (*kanji*) exists in Japanese spoken language as mental agents to distinguish homophonous words. A clearer picture of the background to this phenomenon is given by a brief review of the history of kanji, by bringing up different definitions of what kanji is and by explaining the relation between kanji and homophonous words. The argument is strengthened by underlining the importance of the semantic function of kanji, which is shown in a survey where Japanese native speakers are given the job to transcribe homophonous words from a *hiragana*-version of a text to conventional Japanese.

Keywords: kanji, homophony, on-yomi, kun-yomi

Innehållsförteckning

Abstract.....	2
Konventioner.....	4
1. Inledning.....	5
1.1 Introduktion.....	5
1.2 Syfte och metodologi.....	5
2. Kanji i historien.....	6
3. Vad är kanji?.....	10
3.1 Är kanji piktogram?.....	10
3.2 Är kanji ideogram?.....	10
3.3 Är kanji logogram?.....	11
3.4 Är kanji morfogram?.....	12
3.5 Att läsa kanji.....	12
3.6 Den sociala rollen hos kanji.....	13
4. Homofoner	14
5. Kanji, homofoner, ordvitsar och missförstånd.....	16
6. Metod och material.....	18
6.1 Metod.....	18
6.2 Material.....	18
7. Undersökningens resultat.....	20
7.1 Introduktion.....	20
7.2 Uppgifterna.....	20
8. Diskussion.....	26
Källförteckning.....	27
Elektroniska källor:.....	28
Appendix.....	29

Konventioner

I denna uppsats markeras ord på japanska med kursiv text. Översättningar av japanska ord har satts under dubbla citationstecken. För att transkribera japanska används en modifierad version av Hepburn-systemet, med modifikationen att dubbla vokaler används istället för makroner. Som exempel skrivs ”idag” som *kyou* och inte *kyō*. I övrigt används dubbla citationstecken för emfas, samt att boktitlar skrivs i kursiverat typsnitt. Ordet *kanji* förekommer ofta i denna uppsats men eftersom detta är ett japanskt ord har det ingen obestämd artikel. Jag har valt att använda ”ett” för att beteckna obestämd artikel för ordet *kanji*.

1. Inledning

1.1 Introduktion

Det japanska skriftsystemet är ett invecklat system. Det mest avancerade elementet i denna ortografi är utan tvekan användandet av kinesiska skrivtecken, så kallade *kanji*. Men vad är egentligen kanji för något och vad har de för förhållande till det talade språket? Denna uppsats kommer att fokusera på just kanji. Till en början kommer det förklaras hur det japanska skriftsystemet har kommit till. Därefter kommer en del som består i försök i att definiera kanji. Vad som sedan följer är förklaringar till vilken roll kanji har i språket som helhet, varpå homofoner kommer upp. Homofoner (ord som har olika mening men har samma uttal) har ett intressant förhållningssätt till kanji eftersom dessa inte tydligt skiljs i talat språk och därav är deras enda skiljelinje skriftligt. Något som är relevant att påpeka här är att det japanska språket har ett förhållandevis begränsat antal uttal, och att antalet homofoner därav är enormt. Vid närmare granskning av bland annat ordvitsar och missförstånd visar det sig att det förekommer en enorm möjlighet att göra semantiskt ambivalenta meningar vars enda tydliga skillnader avgörs i skriven form, det vill säga meningar som uttalas lika men som beroende på vilka kanji de är skrivna med skiljer sig i mening. Med hänsyn till detta kan man undra ifall kanji finns med mentalt i talat språk som en semantisk mental markör som avgör ords mening utöver den information som är tillgänglig fonetiskt. Denna uppsats kommer att med hjälp av den information som presenteras försöka argumentera för just detta.

1.2 Syfte och metodologi

Syftet med denna uppsats är att försöka förklara förhållandet mellan skrivtecknen kanji och homofoner, och med hjälp av förklaringar av denna relation, samt information från olika undersökningar diskutera rollen av kanji som semantiska markörer. I förlängningen diskuteras även hurvida dessa semantiska markörer är närvarande i talat språk. Jag har även utfört en egen undersökning där en grupp japanskspråkiga personer ombetts att fylla i kanji i homofonfrekventa stycken som ett försök att kontrollera problematik kring relationen homofoner \Leftrightarrow kanji. Dessa stycken finns att hitta i sin helhet i appendix.

2. Kanji i historien

Alla som någonsin har försökt bekanta sig med det japanska skriftsystemet vet hur komplext och och svårmanövrerat detta system kan vara. Det japanska skriftsystemet är unikt i det att det är ett modernt skriftspråk som kombinerar flera olika system av syllabisk, alfabetisk samt logografisk¹ natur. Modern japanska använder sig av en kombination av fyra olika system i sitt skriftspråk. Dessa är *hiragana* och *katakana*: två i princip identiskt fungerande uppsättningar av syllabiska system, *romaji*: det latinska alfabetet som sällan används, men som förekommit redan sedan slutet av 1500-talet då spanska och portugisiska missionärer översatte västerländska berättelser till japanska (Shibatani, 1990:128). Slutligen och kanske allra viktigast är användandet av kinesiska skrivtecken, så kallade *kanji*. Eftersom kanji-systemet inte från början är japanskt utan inlånat från kinesiska, ett fullkomligt obesläktat och olikt språk, så har detta system genomgått en rad justeringar för att passa in i japanska. Ett kanji kan därför läsas på olika sätt beroende på kontext. Huvudsakligen finns det två olika former av läsningar för kanji: ”glos-läsning” eller *kun-yomi*, samt ”ljud-läsning” *on-yomi*.

Japan har sedan länge haft tillgång till kinesisk skrift i form av ornamentala inskriptioner på speglar, svärd och dylikt. Det finns dock inget bevis för att japanerna hade någon djupare förståelse för inskriptionerna i dessa tidiga fynd (varav vissa är daterade redan före år noll i kristen tideräkning). Djupgående förståelse för kinesisk skrivkonst sägs ha introducerats i Japan någon gång under 400-talet (e.Kr.). Detta skulle ha skett via lärda män från Baekje (ett forntida land på den koreanska halvön). Till en början bedrevs all form av skriftligt arbete på kinesiska, och kinesiska blev därför oerhört viktigt för statliga, religiösa och filosofiska sammanhang. Med tiden utvecklades det två olika metoder för att läsa och efterhand skriva texter på kinesiska. Dels kunde texterna läsas fonetiskt (*kanbun-ondoku*, ”ljud-läsning”) så som man antog att det skulle ha låtit på kinesiska². Denna typ av läsning kom senare att kompliceras på olika sätt. Orsakerna var bland annat det faktum att kinesiskan lånades in under olika tidsåldrar och att läsningen av ord därför kom att variera beroende på vilken tid det lånats in från Kina. En annan orsak var att det fanns en myriad av olika tolkningskolor för hur man skulle läsa (*kanbun-*)*on*-läsning (förkortat: *on-läsning*)), alltså olika normer för uttalet av kanji. I modern japanska brukar man tala om tre former av inlåning av

¹ Hur vida man bör kalla det logografiskt kommer att ifrågasättas senare

² Här bör påpekas att djupare kontakt med Kina var mycket liten och att den mesta informationen medlades via Korea innan den nådde Japan (Miller, 1967:91)

on-läsning; *go-on* (400-500-talet), *kan-on* (600-800-talet), och *tou-on* (800-talet fram till meiji-perioden). Det finns även en fjärde: *kanyou-on*, som baserar sig på feltolkningar eller ändringar av ursprungliga on-läsningar som accepterats i det japanska språket och som därför inte kan härledas till en specifik period.

Det andra sättet att läsa på (*kanbun-kundoku*, ”glos-läsning”) innebar att man översatte texten genom att semantiskt tolka alla kanji och läsa upp dem på japanska. Detta läsesätt krävde en rad förutsatta egenskaper hos läsaren. Det är nämligen så att kinesisk och japansk grammatik inte liknar varandra på något markant vis, och denna typ av läsning innefattar översättning av enskilda ord från ett språk till ett annat. Vid (*kanbun-*)*kun*-läsning av en text var alltså läsaren själv tvungen att tolka in grammatiska element, samt försöka översätta eventuellt oöversättliga ord för att få texten att bli förståelig på japanska. Denna metod kom också att praktiseras vid skrivande av texter för och av japaner, och snart växte det fram en uppsjö av experimenterande med japansk skriftmetod. Man kom till exempel att infoga tecken i mindre typsnitt som var menade att läsas som grammatiska partiklar utan att man skulle ta hänsyn till deras egentliga etymologi. Tecknet för våg (波) kom att representera den grammatiska partikeln *wa*. Det blev alltså en blandning av läsningar som ömsom skulle läsas för dess semantiska värde ömsom rent fonetiskt för att markera grammatiska funktioner. Tekniken att använda vissa fonetiska element i form av tecken med fonetisk funktion (ofta skrivna i mindre typsnitt) kallades *senmyougaki* (Frellesvig, 2010:17).

Metoden att använda tecken för deras fonetiska värden, och bortse från deras semantiska innebörd utvecklades med tiden och resulterade i ett system kallat *manyougana*. Detta system utvecklades på så vis att man slutligen fick ett slags alfabet av tecken som användes enbart för deras fonetiska värden. Efterhand kom tecknen att förenklas och det resulterade slutligen i *hiragana* och *katakana* (två syllabiska system som än idag används för fonetisk skrift och även kallas med samlingsnamnet *kana*). Under Heian-epoken (781-1192) kallades den kursiva utvecklingen av *manyougana* (idag kallad *hiragana*) för *onnade* (女手, ”kvinnohand”), eller *onnamoji* (女文字, ”kvinnotecken”). Detta var inte helt sant då män också skrev med *hiragana* i inofficiella sammanhang, men distinktionen gjordes huvudsakligen på grund av att kvinnor inte fick tillgång till undervisning i kanji och därför enbart kunde använda *hiragana* ifall de behövde skriva. Praktexemplet på en text helt skriven på *hiragana* är *genji monogatari*; skriven av en kvinna vid namn Murasaki Shikibu i början av 1000-talet, och som anses vara ett av japans största litteraturhistoriska verk.

Historiskt sett är det inte helt omöjligt att japanskan hade kunnat utveckla ett fonetiskt skriftsystem helt grundat på *kana*, och därmed kunnat avskaffa kanji helt och hållet (ett försök som faktiskt har föreslagits seriöst i Japan under 1800 och 1900-talet). Detta skedde dock inte, och enligt Miller (1967:130-131) finns det huvudsakligen två anledningar till varför det inte skedde. Först och främst lånades det kontinuerligt in ord från kinesiskan. Dessa ord skrevs gärna med samma tecken som de hade gjort på kinesiska och man kunde därför under heian-perioden se texter som för övrigt var skrivna i *kana*, där dessa lånord användes skrivna i kanji utan att transkriberas, eftersom det ändå inte medförde några större problem för läsaren. Den andra anledningen är kopplad till *kanbun-kundoku* ("glos-läsning"). Eftersom metoder för att läsa kinesiska texter på japanska, samt att skriva ner japanska genom kinesiska tecken hade utvecklats, men att den inneburit en komplex tolkning och redigeringsförmåga hos läsaren, så började man med tiden skriva in *kana*-tecken som hjälpmedel (nu kallat *okurigana*) vid läsningen av texter. På så vis smälte *kana* och kanji ihop och blev det system som vi idag ser i den moderna japanskan.

Att läsa och skriva med kanji, i synnerhet på japanska, där de många tecknen ges två eller flera alternativa läsningar, och alldeles i synnerhet när de ska tryckas upp i media såsom böcker och tidningar, där det behövs typer för varje enskilt kanji, är något som är så pass komplext att man kan undra över hur ett sådant system kan ha överlevt in i modern tid. Flera påtryckningar för att avskaffa kanji har skett, men det har aldrig lyckats; mycket på grund av tecknens historiska och kulturella betydelse. Däremot har det förekommit en viktig reform med ett försök att begränsa antalet kanji. Den 16 november 1946 sammanställde den det japanska regeringen tillsammans med utbildningsnämnden en lista på 1850 kanji som temporärt skulle fungera som en övergångsfas innan man helt avskaffade kanji-systemet. Avskaffandet skedde aldrig och dessa 1850 kanji (även kallade *touyou kanji*, 当用漢字), som år 1981 ersattes av 1945 stycken *jouyou kanji* (常用漢字), och som år 2010 utökades till 2,136, har inte helt fungerat som restriktionsmått. Det beror mycket på att kanji för många person- och platsnamn inte förekommer på listan. Men listan har däremot fungerat som en plattform för inläring av kanji både för japanerna själva och för inläring av japanska som andra eller tredje språk.

2.1 On- och kun-läsning

Som tidigare nämnt så finns det alltså två former av standardläsningar av kanji: *kun*-yomi och *on*-yomi. Läsningsarna är dock inte jämnt fördelade över respektive kanji, det vill säga att varje kanji

har inte en *on*- och en *kun*-läsning. Det finns kanji med bara *on*-läsningar (ibland flera stycken), och vissa med bara *kun*-läsningar (även dessa ibland flertaliga). Enligt ”*En encyklopedi över det japanska språket*” (Nomura ur Kindaichi et al, 1988:333) ser uppdelningen av de olika läsningarna i *jouyou kanji*-listan ut enligt följande:

		Antal <i>on</i> -						Summa
		0	1	2	3	4	5	
Antal <i>kun</i> -	0	X	664	71	2	-	-	737
	1	32	633	91	7	-	-	763
	2	7	228	53	5	-	1	294
	3	1	76	15	2	-	-	94
	4	-	31	10	1	-	-	42
	5	-	7	-	-	-	-	7
	6	-	1	-	-	-	-	1
	7	-	3	-	-	-	-	3
	8	-	-	1	-	-	-	1
	9	-	-	1	-	-	-	1
	10	-	-	2	-	-	-	2
summa	40	1643	224	17	-	1	1945	

Tabell 1: antalet *on*- respektive *kun*-läsningar för vardera kanji i *jouyou-kanji* listan från år 1981 (inklusive ovanliga läsningar). Enligt samma källa (sid.333) är det totala antalet läsningar (*on*- och *kun*- sammanlagt) i *jouyou-kanji* listan 4087 stycken.

3. Vad är kanji?

Kanji har genom tiden gått under många benämningar: ideografi eller piktografi är bara några exempel på försök att definiera denna ortografis natur. I artikeln ”*The Linguistic Nature of Kanji Reexamined: Do Kanji Represent Only Meanings?*”(1996) tar Sachihiko Matsunaga upp fyra påståenden om kanji: **Är kanji piktogram?**, **Är kanji ideogram?**, **Är kanji logogram?**, **Är kanji morfogram?**. Efter att ha förklarat vad detta innebär kritiserar han samtliga definitioner och kommer även upp med en alternativ benämning (”morfofonisk/morfonisk”). För att få klarhet i vad kanji egentligen kan vara, är en genomgång av dessa resonemang nödvändig.

3.1 Är kanji piktogram?

Ett piktogram är en teckning som föreställer ett konkret objekt utan någon indikation till uttal. Mot detta argumenterar Matsunaga att kinesiska tecken (ursprunget till japanska kanji) må ha sprungit ur en form av piktogram för flera tusen år sedan, men att denna definition knappast kan ses som en gedigen beteckning för vare sig japanska eller kinesiska som skriftsystem så som de ser ut i sin helhet. Han påpekar (sid.2) att endast 11,7% av de kanji i *touyou-kanji*-listan går att härleda från piktogram från tiden runt 1200-1045 f. Kr. Han säger även att eftersom kanji numera avser vissa bestämda uttal så går det helt enkelt inte att använda denna definition.

3.2 Är kanji ideogram?

Ett ideogram är en mer komplicerad version av ett piktogram där en symbol, istället för att symbolisera ett konkret objekt, symboliserar en ”idé”, fortfarande då utan hänsyn till uttal. I och med att även denna definition bortser från någon form av fonetisk relation till kanji, fungerar Matsunagas tidigare argument även här. Det vill säga att eftersom kanji avser vissa bestämda uttal så går det helt enkelt inte att använda denna definitionen heller. Under denna frågeställning tar Matsunaga även upp och argumenterar mot sex argument för varför kanji skulle vara ideogram:

1. Man förstår innebörden av ord skrivna i kanji direkt och omedelbart.
2. Kanji skiljer homofona ord.
3. Kanji indikerar svaga nyanser av meningar av ord.
4. Man kan korrekt gissa kanji-ord trots att det är första gången man ser dem.
5. Kanji fungerar så att de kan skapa nya ord.
6. Kanji blandat med *kana* (*hiragana/katakana*) bidrar med visuella signaler som gör det lättare att skumläsa.

Här kan man ifrågasätta ifall dessa argument, utom det första, har särskilt mycket att göra med begreppet ideografi egentligen. Det bör även påpekas att Matsunaga inte direkt förnekar samtliga av dessa funktioners existens, åtminstone inte vad gäller argument 2 och 3. Snarare är det så att han ifrågasätter deras praktiska värde och nödvändighet. David Hedberg skriver i sin uppsats *Orthographic meditation in lexical semantic change – the case of Chinese characters in Japanese writing* (sid.6):

“Regarding the two arguments that *Kanji differentiate homophonous words* and *Kanji indicate subtle differences in meaning of words*, both seen as having questionable benefits for the reader since context can fill the same function in normal writing (Matsunaga, 1996, pp.7-8), they are still undeniably realities of the Chinese characters. The homophone pair 泣く *naku*, to cry (humans) and 鳴く *naku*, to sing (birds), and the two senses of the polysemic word *miru*, 見る to look (at) and 診る to examine, are examples of this as indigenous words.”

3.3 Är kanji logogram?

Ett logogram är ett skrivtecken som representerar ett ord. Matsunaga menar att det är en missledande definition i samband med kanji, eftersom det leder en till att tro att det finns lika många kanji som det finns ord. För att motbevisa denna definition tar han först upp kinesiska och visar där att man ur ett slumpmässigt prov från kinesisk text kan avgöra att ett antal tecken är ”bundna” (i exemplet 11%), det vill säga, de saknar individuell mening och kan därför bara förstås i sammansättningar med ytterligare tecken. Andra tecken är ”semi-bundna”(i exemplet 45%) det vill säga de har en mening när de står fritt men har en annan mening när de står bundna i sammansatta ord. Med hänsyn till detta menar Matsunaga att man ur exemplet ovan bara kan definiera 44% av tecknen som logogram. I japanska, fortsätter Matsunaga, kompliceras bilden än mer, då det även förekommer fall då vissa läsningar av kanji är bundna till vissa ändelser skrivna i kana (exempelvis: 走る ”*hashi-ru*”).

3.4 Är kanji morfogram?

Ett morfogram är ett skrivtecken som representerar ett morfem. Matsunaga påpekar att även ifall detta delvis stämmer så är det inte en fullständigt rättvis definition. I kinesiskan, skriver han, representerar 89% av tecknen morfem, medan 100% representerar stavelser. Kinesiskan är därför primärt en stavelseskrift och endast sekundärt en morfografi. Man skulle därför kunna kalla det kinesiska skriftsystemet för ”morfo-syllabiskt”. I japanskan är det däremot mer komplicerat, i och

med dess *on-* och *kun-*läsningar som ibland är flerstaviga, samt kombinerandet med kana. Likväl lägger Matsunaga stor vikt i det fonetiska elementet i japansk ortografi. Man kan inte utan sub-vokalisering³ eller kontextberoende läsningar fullt förstå en japansk text. Han väljer därför att kalla japansk skrift ”morfofonetisk” eller ”morfonetisk”.

3.5 Att läsa kanji

Med hänsyn till den komplexa natur som den japanska ortografin faktiskt har, frodas gärna föreställningen om att kanji-baserad text behandlas annorlunda i hjärnan än till exempel ortografier som använder alfabetet. Forskning på detta däremot, (Nara et al. 2003:20, Hannas 1997:167) oftast i jämförelse med engelska, visar snarare motsatsen. Det finns en hög grad av universalitet i hur hjärnan används vid behandling av texter. Hannas (1997:155) påpekar att det förekommer en ”ord-överlägsenhets-effekt”⁴ i alfabetiska system, vilket innebär att man i många fall vid läsning behandlar hela ord som enheter utan att bryta upp dem bokstav för bokstav. Med hänsyn till detta kan man föreställa sig ord som kanji, med bokstäverna lika kanji-beståndsdelar (så kallade radikaler). Förvisso blir det inte en helt jämn bild för det, det alfabetiska systemet har fortfarande en enklare struktur, och relationen mellan ortografi och fonetik är fortfarande aningen mer svårtydd i kanji-läsning. Men det är trots det inte så vitt skilda system som man till en början skulle kunna tro.

Den semantiska effekten hos kanji, påverkar dock behandlingen av texter, speciellt när det gäller sammansatta kanji-ord. Tamaoka och Hatsuka (1995) testade en grupp japanskspråkiga personer i hur morfologisk semantik påverkar sammansatta två-kanji-ord när det kommer till lexikal definition (att avgöra ifall ett ord är ett riktigt ord eller ej), samt namngivning (att läsa upp ett ord). Undersökningen visade att frekvensen av kanji påverkar dessa processer på så vis att lexikal definition var lättare ifall höger kanji var vanligt förekommande, medan namngivning var lättare ifall vänster kanji var mer högre frekvent. Vidare lyckades de bevisa hur sammansatta två-kanji-ord vars morfem på ett-kanji-nivå bestod av motsatta koncept störde behandlingen av ordet i sin helhet (exempelvis 長短, *choutan*, ”längd”, som består av tecknen för ”lång” och för ”kort”). Att detta stämde antyder att semantiken aktiveras både på morfem-nivå och på ordnivå och att dessa nivåer därefter tvingas ”tävla” om semantisk överlägsenhet. Det kan därför argumenteras för att kanji har en viss semantisk transparens som inte är lika kraftig i alfabetiska system, och som aktiveras både på morfem-nivå och i sammansatta ord.

3 Sub-vokalisering innebär att man omedvetet vokaliserar texten tyst för sig själv när man läser den och på så vis lyckas föreställa sig ljudet av orden man läser.

4 Engelska: ”word superiority effect”

3.6 Den sociala rollen hos kanji

När man behandlar ortografier är det viktigt att vara medveten om att skrift är en aktiv del i språkbruket. Att läsa kräver nämligen inte bara en text, utan också en läsare. Mari Noda (Hiroshi Nara et al., 2003:19-23) skriver att eftersom japansk ortografi är så komplex, händer det att även mogna läsare stöter på okända kanji, eller kanji som används på tidigare okända vis. De tvingas även ibland till återinläring av kanji som de glömt och eftersom att lära sig kanji är en såpass omfattande ansträngning leder det en lätt till att identifiera kanji-inläring med läsning. Detta stämmer dock inte riktigt. De flesta erfarna läsare oavsett språk använder sig av så kallad ”top-down-strategi” när de läser, det vill säga att de förlitar sig till stor del på meningsstruktur och diskursiv struktur för att tyda texter. Likväl förknippas kunskap om kanji med all annan form av kunskap, idén blir att en lärd person är en person som kan många kanji. I en undersökning (Nelson & Tobach, 1995:259) delades två versioner av en text ut (en med fler och en med färre kanji, i övrigt var de identiska) till två grupper högstadielärover. När dessa elever ombads att ange ålder på textens författare visade det sig att texten med fler kanji ansågs vara skriven av en äldre person än den med färre.

Den roll som kanji har i det japanska skriftspråket, dess komplexitet som leder till ett större fokus på ortografi vid skolning, den statusgivande roll som kunskap om dessa tecken har, samt dess oregelbundna relation till talade ord, är alla faktorer som utökar kanjis roll i språket. Därför kan man argumentera att även om kanji inte är ”rena ideogram” så finns det likväl en mentalitet kring dem som behandlar dem som något ”större” än bara talade ord som nedtecknats. Att kanji dessutom är en sådan tung börda på minnet, och har en så komplicerad natur, understryker ytterligare tecknens roll i språket. Kess & Miyamoto skriver (1999:32):

“The nature of the multi-faceted Japanese orthography must be viewed as a formative agent which exerts some influence, if not power, over the spoken language itself, and by extension, over the processing strategies employed in lexical access and word recognition procedures.”

4. Homofoner

Homofoner (ord med olika betydelse, men med samma uttal) förekommer i flera ortografiska system. I japanska är dock förekomsten av homofoner mer frekvent än i exempelvis engelska. En viktig anledning till japanskans rikedom på homofoner ligger i *on*-läsning. Kanji med *on*-läsning är inlånade läsningar från kinesiska, men i och med att japansk och kinesisk fonetik skiljer sig, så har dessa läsningar förvrängts och förenklats, exempelvis har de kinesiska tonerna fallit bort. Därför finns det många exempel på kanji som på kinesiska läses på skilda sätt, men som på japanska har samma läsning. Enligt en undersökning som gjordes i det japanska språkprogrammet *Tameshite gatten* (1997-12-03) så är det mest frekventa homofona ordet *koushou* som enligt detta program har 48 olika betydelser beroende på vilka kanji det skrivs med. Därefter kommer *koushi* och *koukou* med 42 respektive 41 olika kanji-konstellationer. Större delen av dessa ord är *kango*-ord, det vill säga ord som består av kanji som läses med *on*-läsning. Att *koushou* är det mest frekventa homofona ordet är ingen slump. Enligt Tamaoka (2005:285) är *kou* och *shou* de två vanligast förekommande läsningarna av kanji i *jouyou kanji*-listan med respektive 65 olika kanji (alltså sammanlagt 130 kanji) som har dessa läsningar och varav samtliga utom en läsning är *on*-läsningar.

Homofoner förekommer dock inte enbart i form av ord med *on*-läsning. Ett annat vanligt förekommande exempel på homofoner i det japanska skriftsystemet är vid förekomsten av polysemiska ord⁵. David Hedberg (2009) tar i sin uppsats upp flera exempel på detta fenomen, bland annat (sid.10) 書 < (*kaku*, ”att skriva”) och 描 < (*kaku*, ”att måla”), som från början har varit samma ord, men som kommit att skrivas med olika kanji för att spegla olika semantiska nyanser. Denna typ av homofoner kommer då i form av *kun*-läsning då de handlar om inhemska japanska ord⁶.

Japanska har ett litet antal fonem och därför uppstår det lätt homofoner. Ett problem med homofona inhemska ord i förhållande till kanji är att det inte alltid finns en universell skrivregel för vilket ord som bör skrivas med vilket kanji. Detta gäller inte bara homofona ord, utan det förekommer även exempel då ett ord kan skrivas med olika kanji utan att det påverkar ordets mening överhuvudtaget (utom möjligt vis stilistiskt). I en undersökning från en artikel av Jack Halpern på hemsidan kanji.org (<http://www.kanji.org/cjk/reference/japhom.htm>) uppmanades sex

⁵ Ord med samma lingvistiska rot, men med olika semantisk betydelse. Detta på grund av semantisk förändring av det ursprungliga ordet.

⁶ Alla homofona inhemska japanska ord är dock inte där av denna anledning. Det finns även homofoner som inte delar ursprung såsom 神(*kami*, ”gud”), 髮(*kami*, ”hår”) och 紙(*kami*, ”papper”).

professionella japanskspråkiga översättare och skribenter att skriva meningen *Hi no sasanai yashiki* ("Herrgården utan solsken") och det visade sig att ingen av dem valde samma kanji som det som användes i en exempelmening i en ordbok. Vidare förklarar Halpern att det finns tolv skilda sätt att korrekt skriva denna mening på japanska⁷:

1. 日の差さない屋敷
2. 日の射さない屋敷
3. 日のささない屋敷
4. 日の射さない邸
5. 日の差さない邸
6. 日のささない邸
7. 陽の射さない屋敷
8. 陽の差さない屋敷
9. 陽のささない屋敷
10. 陽の射さない邸
11. 陽の差さない邸
12. 陽のささない邸

7 Vissa av dessa skrivsätt är mer frekventa än andra, men ingen är ett direkt brott mot skrivreglerna.

5. Kanji, homofoner, ordvitsar och missförstånd

Ordvitsar förekommer i alla språk, och ordvitsar som använder sig av homofona ord för att skapa komisk effekt är ett universellt fenomen. I japanska är ordvitsar som härrör homofoner och som alluderar på skriftspråket kanske ändå aningen mer förfinade än i många andra språk. Uppsjön av homofoner som skriftligt kan särskiljas ger en enorm möjlighet till denna typ av skämtande. *Dajare* (駄洒落 ”ordlek”) är ett vanligt förekommande fenomen i Japan. Visserligen kan denna typ av skämt vila sig på andra språkliga funktioner än just kanji, i många fall fungerar skämten muntligt, utan att man behöver ta fram papper och penna, men vissa av dessa skämt bygger tillfullo på en semantisk ambivalens som klart avgränsas skriftligt. Denna typ av skriftliga *dajare* kan man hitta i bland annat reklamsammanhang, till exempel i en reklam för en hårprodukt där ordet *kamisama* (神様, ”Gud Herren”⁸) ersatts med det på hittade homofona ordet *kamisama* (髪様, ”hår herren”) (från: <http://www.kanjiclinic.com/kc72final.htm>).

En annan form av skämtande med kanji är när man porträtterar missförstånd. I dessa sammanhang kan man klart se kanji som en slags mental semantisk markör för särskiljande av homofoner. I anime-serien *naruto: shippuden* (avsnitt199) ges ett scenario med just denna typ av missförstånd. Denna scen visar en kvinnlig ledare som har som bakgrund det att hon alltid ångrat att hon inte gift sig. Hon leder två män, en yngre och en äldre som tillsammans med henne ska utföra ett uppdrag. Innan de ger sig av fnyser den äldre mannen åt den yngre mannens tidigare kommentar som visar en mjuk och viljesvag attityd inför uppdraget och säger:

そこは「はい」だけでいい!そんな適当な気持ちで一体どうする?こうへたくら最近の若いやつらは根気が。。。

Soko wa "hai" dake de ii! Sonna tekitouna kimochi de ittai dou suru? Kou hetakura saikin no wakai yatsura wa konki ga...

Översättning: det räcker med att säga ”ja”! Vad ska du ha en sådan nedrans mjåkig känslsamhet för? Den här tidens ungdom saknar **ståndaktighet**.

8 Som substantiv, inte som interjektion.

Direkt efter den här repliken visas en bild på den kvinnliga ledaren framför en svart bakgrund som representerar hennes inre, och man ser hur 根気 (*konki*, ”ståndaktighet”) står skrivet mot bakgrunden i stora kanji. Sedan ser man hur tecknen plötsligt byts ut mot andra tecken: 婚期 (*konki*, ”giftasmognad/rätt ålder för giftermål”). Vidare säger den äldre mannen att de måste skynda för att inte bli ”försenade”. Därefter ser man hur kvinnan i sitt huvud lägger ihop ”giftasmognad”(婚期) och ”för sent”, och hon blir rosenrasande på den äldre mannen som inte alls förstår vad han har gjort fel.

Givetvis är verkligheten inte samma sak som ett skämt i en tv-serie, men att denna typen av avbildande är möjlig talar trots det för att kanji spelar en viss roll, kanske även mentalt i talspråket, som semantiskt skiljande markörer för homofona ord. Värt att påpeka är också att det inte är ett engångsfall. Liknande exempel finns det rikligt om i olika former av japanska media⁹.

9 Andra exempel på denna typ av missförståndskämt kan finnas i till exempel *One Piece* (avsnitt 388) där det skämtas med homofonen *hentai* som antingen kan betyda ”pervers” (変態) eller ”formation”(編隊).

6. Metod och material

6.1 Metod

För att utröna relationen mellan kanji och homofoner har jag utformat en rad uppgifter, som sedan skickats ut till japanskspråkiga personer. Uppgifterna (som är bifogade i appendix) speglar olika förhållanden mellan kanji och homofoner och består av följande:

- En uppgift där jag i en mening transkriberat två homofona adjektiv (*atsui/atsui*: ”tjock”/”het”) till hiragana och sedan bett läsarna att skriva denna mening med kanji. Eftersom båda orden är av samma ordklass och att deras position i meningen är utbytbar, så förväntar jag mig oregelbundenheter i svaren. Detta kommer i så fall att stärka argumentet för kanji-tecknens semantiska relevans vid särskiljande av homofoner.
- Resterande uppgifter är samtliga lika i utformandet, det är längre stycken med ett homofont ord upprepat flera gånger i form av olika kanji-ord transkriberade till hiragana. Första exemplet är meningar som innehåller *on*-homofonen *koushou*. Det andra exemplet behandlar *kun*-homofonen *sasu*. Det tredje och sista kommer att ha både en *on*-homofon (*koukou*) och en *kun*-homofon (*haku*).

Styckena i sig är på grund av uppgiftens målsättning aningen osammanhängande men grammatiskt och innehållsmässigt utformade av en japanskspråkig person och därför bör samtliga ord vara begripliga och vanligt förekommande i japanska. Således, även om styckena kan vara kontextuellt osammanhängande på sina ställen så är de inte mer svårlästa än en modern dikt på sin höjd. Trots detta förväntar jag mig att undersökningsdeltagarna kommer stöta på problem när dessa meningar är transkriberade till hiragana. Faktum är att meningarna medvetet är utformade till att vara svårtydda i sin transkriberade version i och med sin homofonrikedom, och jag förväntar mig missförstånd. Om så är fallet bevisar detta att när dessa meningar är skrivna med kanji är de på ordnivå fullt begripliga, men på grund av deras höga frekvens av homofoni fungerar inte en transkribering till ett enbart fonetiskt system. Meningarna kräver kanji-tecknens semantiskt avgörande funktion för att göra sig begripliga.

6.2 Material

Undersökningen består av fyra stycken med exempelmeningar som deltagarna blivit ombudade att transkribera från hiragana till konventionell japanska. Undersökningsdeltagarna har även ombetts

att gradera svårighetsgraden av varje stycke på en tiogradig skala. För att undvika användandet av de hjälpfunktioner som finns på moderna datorer, har deltagarna även fått i uppgift att svara med papper och penna, och därefter skriva in svaren i datorn utan att revidera sina svar. Undersökningen skickades ut mellan den 14:e och 24:e april 2011 via det sociala nätverket *facebook* till 36 personer med japanska som modersmål. Vid utskickets avslutande hade hade 14 personer svarat på uppgifterna.

7. Undersökningens resultat

7.1 Introduktion

I och med exempelmeningars märkliga karaktär och på grund av deras homofonrikedom har jag förväntat mig att dessa meningar skulle vara mer svårtolkade än vanliga japanska meningar. Kontexten har nämligen varit mer svårtydd och därav har det varit svårare för undersökningsdeltagarna att gissa rätt. En annan aspekt att ta hänsyn till är att deltagarna skickat in resultaten via datorer och det har därför inte gått att ta hänsyn eventuella skrivfel, det vill säga fel där deltagare har missat delar av kanji eller skrivit icke-existerande kanji. De fel som gått att undersöka är då deltagare valt ett annat kanji än vad som är avsett eller inte alls transkriberat. Vad det gäller skalan så har 3 deltagare valt att gradera samtliga uppgifter med en siffra, 2 har inte svarat alls, och resterande 9 graderat uppgifterna var för sig. Därför är beräkningen av detta till viss grad ofullständig. Ytterligare så är det en person som inte svarat på uppgift 1A, och den utgår därför från 13 svar istället för 14.

7.2 Uppgifterna

Uppgift 1 är indelad i 4 delar A, B, C och D. I del A ombads läsarna att transkribera en mening med två homofona adjektiv: tjock (*atsui*) och het (*atsui*). Meningen (*atsukte, atsui sara*) skulle, tekniskt sett kunna översättas på fyra olika sätt:

1. (en)¹⁰ tjock, het talrik
2. (en) het, tjock talrik
3. (en) het, het talrik
4. (en) tjock, tjock talrik

Ingen av läsarna antog att det var en upprepning av samma adjektiv eftersom det hade fått mening att låta märklig. Däremot fanns det ingen hundra procentig konvention vad det gäller ordningen på adjektiven. 9 personer svarade ”tjock, het talrik”, 3 personer svarade ”het, tjock talrik”, och 1 person svarade att båda var möjliga. Anledningen till varför ett större antal deltagare valde det första alternativet är svår att avgöra; med tanke på det låga antalet svars personer kan det vara en slump. Det kan även ha att göra med så kallat ”adjective ordering restrictions”; enligt flera

¹⁰ Anledningen till att ”en” har satts i parentes är för att japanska inte har bestämd artikel.

lingvister är det nämligen så att ordföljden av adjektiv följer en viss ordning¹¹. Oavsett så är svaren inte 100% enhetliga, vilket innebär att utan kanji som hjälpmedel så kan man inte med säkerhet avgöra ordordningen i meningen.

Del B handlar om *on*-homofonen *koushou*. Stycket i svensk översättning lyder:

”När välfärdsministern skulle förhandla om en organisations officiella namn, så trillade han på en stol och fick en skada (yrkesskada). Detta förmedlades via en sofistikerad tidskrift.”

De ”rätta” orden, det vill säga de rätta alternativen av homofoner som deltagarna har hade i uppgift att transkribera var:

1. ”välfärdsminister”
2. ”officiellt namn”
3. ”förhandla”
4. ”skada (yrkesskada)”
5. ”sofistikerad”.

Svarspersonernas resultat följer:

- Korrekt transkribering: 1 av 14 personer
- fel val av kanji: 11 av 14 personer
- fel av kanji och utelämnade transkriberingar: 2 av 14 personer

Förutom de homofona orden förekom även styckets icke-homofona ord i hiragana-form, men i och med att deltagarna inte hade några problem med att transkribera dessa så kommer de inte gås igenom. För detta stycke var det endast en person som hade transkriberat samtliga ord med samma kanji som originalmeningen. Vad det gäller de andra undersökningsdeltagarnas svar uppstod en myriad av alternativa val av kanji, men ingen av de felaktigt transkriberade svarsmeningarna var den andra lik. Vanliga alternativ var att välja ”historisk undersökning” (考証) istället för ”förhandla” (交渉) eller ”skolsigill” (校章) istället för ”officiellt namn” (公称). Förutom att välja andra kanji fanns det även fall då fyra av svarspersonerna inte angett några kanji överhuvudtaget för vissa ord.

¹¹ Vidare information angående detta läs: Teodorescu (2006)

Del C består av ett stycke meningar med *kun*-homofonen *sasu*¹². I översättning lyder det:

”Solen sken på sandbanken. Jag hällde vatten i min kopp. Min vän pekade på en person och sade, bemöt den personen (öga mot öga) och hugg. En ondsint besatthet kom över mig och jag högg verkligen. Min vän sade, ”typiskt dig”. ”

De ord som i detta stycke förekommer i form av homofoner är:

1. ”sandbank”
2. ”skina”
3. ”hälla”
4. ”peka”
5. ”bemöta öga mot öga”¹³
6. ”hugga”
7. ”ondsint besatthet”¹⁴
8. ”typiskt dig”¹⁵

Svarspersonernas resultat följer:

- identisk transkribering: 1 av 14 personer
- alternativ korrekt transkribering: 6 av 14 personer
- utelämnade transkriberingar: 2 av 14 personer
- fel val av kanji och utelämnade transkriberingar: 5 av 14 personer

I denna uppgift var det också enbart en svarsperson som transkriberat likadant som det som ursprungligen var avsett. Däremot förekommer det i detta exempel flera tillfällen där andra kanji (eller hiragana-/katkanaform) är godtagbart att skriva utan att meningen ändras. Jag avser då huvudsakligen verbet ”skina” (*sasu*) som både kan skrivas 射す och 差す utan att det ändrar

12 I delar av detta stycke förekommer *sasu* i verbform och är därav böjt på olika vis, detta stör homofonin aningen, men då endast med ickeverb, böjningen påverkar alltså inte homofoni mellan verb.

13 Uttalas *sahide* och är inte homofont med *sasu* men blir homofont med vissa grammatiska omskrivningar av *sasu*.

14 *ma ga sasū* är ett idiom och därför svåröversättligt.

15 *sasuga* är även detta svåröversättligt, notera även att det inte fullkomligt är en homofon då ordet även innehåller stavelsen ”ga”, likväl kan ”*sasu*”-delen skapa association med med ord som uttalas *sasu* då hiragana-transkriberingen inte innehåller mellanrum mellan orden.

meningen av ordet. Det är inte heller något konventionellt misstag att skriva detta ordet med hiragana (さす). Andra ord där fler alternativ är möjliga är ordet ”hälla” som både skrivs med samma kanji som i ”skina” (差す) och med 注す samt ordet *sashide*, som betyder ”att bemöta öga mot öga/ mellan fyra ögon”, och som både kan skrivas med kanji (差しで) eller med katakana (サシで). Ordet *sasuga*, som i denna mening betyder ”typiskt dig” kan både skrivas med kanji och med hiragana och ger även detta utrymme för alternativ som inte ändrar styckets betydelse. Tar man hänsyn till detta så visar det sig att 7 personer förstått den semantiska innebörden av stycket, men att 6 av dem valt att skriva det med andra alternativ än det som var tänkt vid utformandet av uppgiften. Men där fanns alltså 7 personer som på olika ställen misstolkat eller misslyckats att tyda delar av stycket. Den vanligast förekommande misstolkningen var att välja verbet ”peka”(指す) istället för verbet ”hugga” (刺す). Förklaringen till detta kan vara att båda verben är vanligt förekommande, tillhör samma ordklass och böjs därav på samma sätt, samt att stycket fortfarande blir relativt sammanhängande även ifall man byter ut detta verb. I ett av fallen hade en svarsperson delat upp orden annorlunda, i japanska är det nämligen så att det inte finns några mellanrum mellan orden och detta gäller även den hiragana-transkribering som använts i undersökningen. Vad denna svarsperson gjort är att felaktigt läsa ”bli ondsint besatt” *ma ga sashite*, en fras bestående av substantivet *ma* (”ond ande”, 魔), den grammatiska partikeln *ga* (が), samt verbet *sasu* (som i detta fallet betyder “fyllas upp med”, 差す)¹⁶. I stället för att läsa med denna uppdelning har personen läst meningen som *ma-gasa shite*, en fras som består av prefixet *ma-* ”rent/genuint”(真), substantivet *kasa* (”paraply/parasoll”, 傘)¹⁷, samt verbet *suru* (”göra”, する)¹⁸. Meningen får i detta fallet en helt annan innebörd, och hela styckets mening ändras därav.

Vad gäller del D så ombads svarspersonerna att översätta ett stycke med två typer av homofoner, *on*-homofonen *koukou*, samt *kun*-homofonen *haku*. Stycket lyder i översättning:

”eftersom jag kände föräldravörnad när jag hade övernattning två nätter och tre dagar på gymnasieskolan, så tog jag på mig skorna och började sopa framför skolporten. Jag sopade med rytmiska svep (/taktslag), men så började jag må dåligt och kräcktes. I himlen sken månen klart.”

följande ord är de homofoner som detta stycke innehåller:

on-homofonen *koukou*

16 Anledningen till varför det är *sashite* istället för *sasu* är för att verbet är böjt i så kallad gerundium.

17 K:et i *Kasa* ändras till ett G (*gasa*) då det förekommer på i ett sammansatt ord med andra ord före. Fenomenet kallas *rendaku* (連濁)

18 Även detta verb är böjt i gerund från *suru* till *shite* och därav homofont.

- 1.”gymnasieskola”
- 2.”föräldravörnad”
- 3.”skina klart”

kun-homfonen haku¹⁹

- 1.”ta på sig (skor)”
- 2.”sopa”
- 3.”rytmiskt taktslag”
- 4.”kräkas”

Svarspersonernas resultat följer:

- identisk transkribering: 6 av 14 personer
- fel val av kanji: 1 av 14 personer
- utelämnade transkriberingar: 2 av 14 personer
- fel val av kanji och utelämnade transkriberingar: 5 av 14 personer

I detta exempel var det 6 personer som skrivit samma kanji som originaltexten. I övrigt var det färre fel i samtliga svar. Detta beror på att meningarna huvudsakligen består av frekventa, lättuppfattade ord och dessutom var kontexten i detta stycke mer lättläst än i föregående exempel. Det vanligaste misstag som gjordes var feltolkningar av ordet ”skina klart”(koukou, 煌々), som även kan skrivas 皓皓. Vad gäller detta ord så var det 3 personen som inte kunde prestera något kanji överhuvudtaget, en person som skrivit 光々²⁰, samt en som frågade om det var kouki, (“brillians”, 光輝) som menades. Enligt internetordboken <http://jisho.org/> existerar inte det sammansatta kanji-ordet koukou: 光々. Anledningen till varför en av svarspersonerna valt denna konstellation är däremot inte helt oförklarlig, kanjit i sig betyder nämligen ”ljus” och on-läsningen av detta kanji är kou, alltså homofont med det avsedda ordet.

19 I vissa fall när detta ord förekommer som verb är det böjt för att passa i meningen, detta påverkar homofonin med ickeverb, men inte med homofona verb.

20 々 är ett kanji som betyder repetition av tidigare kanji, det vill säga att 光々 betyder samma sak som 光光

I uppgift 2 bads undersökningsdeltagarna att gradera svårighetsgraden på varje del på en skala från 1-10.1 stod för enkelt och 10 för svårt. Resultaten blev enligt följande:

A = 2,4

B = 6,2

C = 6,1

D = 5,3

Enligt dessa uppgifter var del B och C svårast. Enligt svarspersonernas egna kommentarer var B allra svårast. Detta berodde antagligen på uppgiftens kontextuella vaghet samt att den innehöll en *on*-homofon. *On*-läsning är nämligen starkt förknippat med akademisk text, och tekniska termer. Varför del C angavs som så pass svår å andra sidan handlar mer om val av kanji, för flera av homofonerna i del C fanns det nämligen mer än ett alternativt sätt att skriva dem på och det var därför inte samma nivå av semantisk feltolkning som i del B. Om man jämför de feltolkningar som gjorts i samtliga delar var D mer feltolkat än C. De feltolkningar som gjorts i del D har då varit feltolkningar som ändrat mening men bibehållit en klar kontext i stycket, och därför har svarspersonerna inte märkt av det som fel. De misstag som gjorts i D var mest för *on*-homofonen (*koukou*) och inte *kun*-homofonen (*haku*). Svarspersonerna verkar genom undersökningen ha varit mer medvetna om *kun*-homofoner och därmed upplevt dem som hinder på ett tydligare sätt, undersökningsdeltagarna har haft en klarare uppfattning av vilka möjliga homofoner det funnits att välja på när det gäller *kun*-homofoner, i synnerhet i och med att det handlat om frekventa vardagliga verb(peka, skina etc.), medan *on*-homofonerna varit mer specifika termer (välfärdsminister, officiellt namn etc.).

8. Diskussion

Komplexiteten i det japanska skriftsystemet påverkar med all säkerhet resten av språket på ett sätt som inte görs, åtminstone inte på samma nivå, i språk med mer fonetiskt grundade skrivsätt som till exempel alfabetisk ortografi. Trots den tyngd Matsunaga lägger i fonetik vid läsning av kanji finns det oundvikligen också ett semantiskt element i läsningen av dessa tecken. Detta har i den här uppsatsen visat sig avgörande gällande särskiljande av homofoner. På den mer konkreta psykolingvistiska nivån så har dessa tecken en viss semantisk effekt i det att semantiken aktiveras både på morfem-nivå och på ordnivå, och att dessa nivåer därefter tvingas ”tävla” om semantisk överlägsenhet. På social nivå ses kunskap om tecknen som bevis på bildning, och därav gäller även motsatsen, att brist på kanji-kunskap är brist på kunskap i allmänhet. Detta, kombinerat med det stora antalet homofoner som finns i det japanska språket, och som då skiljs åt skriftligt, gör att kanji blir en oerhört viktig del i det japanska språkbruket. Detta är givet när det gäller skriftlig japanska. I undersökningen som gjordes i denna uppsats visas detta tydligt i det faktum att svarspersonerna hade det svårt att läsa och tolka transkriberade meningar som de åtminstone på ordnivå direkt kunnat förstå ifall meningarna inte varit transkriberade till fonetisk *hiragana*. Ifall kanji existerar mentalt i talat språk på liknande vis som i skriftligt språk är däremot oerhört mycket svårare att bevisa. Ett förslag på framtida undersökningar skulle vara att man läser upp homofonfrekventa meningar för en provgrupp som sedan skriver ned meningarna och att man sedan kontrollerar eventuella feltolkningar och problem. Men för att verkligen kunna bevisa ifall kanji finns närvarande i talspråk skulle man behöva någon form av genomarbetad neurologisk granskning av hjärnreaktioner (till exempel med fMRI) i en jämförelse mellan lästa och verbalt kommunicerade homofoner. Trots svårbevisligheten finns det dock en antydning på att detta fenomen är verklighet. Skämtet som bygger på missförstånd och som förklaras i denna uppsats är endast ett av ofattbart många och bara förmågan att skämta på detta vis, att markera skillnader i semantiska missförstånd med kanji, säger oss att det åtminstone är möjligt. Om denna möjlighet skulle vara verklighet i talat språk skulle det i så fall innebära att japanskspråkiga personer har ett kulturellt betingat, markant annorlunda förhållningssätt till språkbruk som har en mer ortografi-centrerad syn på mening i jämförelse med till exempel svenska.

Källförteckning

Litteratur:

- DeFrancis, John: *Visible speech: the diverse oneness of writing systems*, University of Hawaii Press, 1989
- Frellesvig, Bjarke: *A History of the Japanese language*. Cambridge University Press, 2010
- Hannas, C. Wm.: *Asia's orthographic dilemma*, University of Hawaii Press, 1997
- Hedberg, David: *Orthographic meditation in lexical semantic change – the case of Chinese characters in Japanese writing*, Lund University, 2009
- Katsuo Tamaoka: *The effect of morphemic homophony on the processing of Japanese two-kanji compound words*, Springer 2005
- Kess, Joseph F., Miyamoto, Tadao: *The Japanese mental lexicon: psycholinguistics studies of kana and kanji processing*, John Benjamins Publishing Company, 1999
- Leong, Che Kan Tamaoka, Katsuo: *Cognitive processing of the Chinese and the Japanese languages*, Springer, 1998
- Nara, Hiroshi et al., *Acts of reading: exploring connections in pedagogy of Japanese*, University of Hawaii Press, 2003
- Nelson, Katherine & Tobach, Ethel, *Sociocultural psychology: theory and practice of doing and knowing* Cambridge University Press, 1995
- Nomura, Masaaki: *moji to hyouki* ("tecken och skrift"). Ur Kindaichi, Haruhiko et al. (eds.): *nihongo hyakka daijiten* (en encyclopedi över det japanska språket), Taishukan Shoten, 1988
- Miller, Roy Andrew: *The Japanese Language*. The University of Chicago Press, 1967
- Matsunaga, Sachiko: "The Linguistic Nature of Kanji Reexamined: Do Kanji Represent Only Meanings?", *The Journal of Teachers of Japanese*, Vol. 30, No2 (Oct., 1996), pp.1-22
- Matsunaga, Sachiko: *The role of phonological coding in reading kanji: a research report and some pedagogical implications*, Natl Foreign Lg Resource Ctr, 1995
- Shibatani, Masayoshi: *The languages of Japan*. Cambridge University Press, 1990
- Taylor, Insup & Olson, David R. : *Scripts and literacy: reading and learning to read alphabets, syllabaries, and characters*, Springer, 1995
- Teodorescu, Alexandra: "Adjective Ordering Restrictions Revisited", ur ed. Baumer, Montero & Scanlon *Proceedings of the 25th West Coast Conference on formal linguistics*, Cascadilla Proceedings Project Somerville MA, 2006

Elektroniska källor:

<http://www.kanji.org/cjk/reference/japhom.htm> (den 10/4 2011)

<http://www.kanjiclinic.com/kc72final.htm> (den 10/4 2011)

<http://jisho.org/> (den 2/4 2011)

TV-program

Tameshite Gatten, NHK (Japan Broadcasting Corporation), 03/10 1997

Hayato, Date (regisör): *naruto: shippuuden* (avsnitt199/säsong10-avsnitt03), (tid in i avsnittet: 4:00-4:23/15:25-16:20), Studio Pierrot Co. Ltd., 17/02 2011

Uda, Kounosuke (regisör): *one piece* (avsnitt 388/säsong- avsnitt 07), (tid in i avsnittet: 13:05-13:10), Toei Animation Co., Ltd. , 08/02 2009

Appendix

Undersökningens exempelmeningar:

A. 厚くて、熱い皿 / 熱くて、厚い皿

Hiragana transkribering: あつくて、あつい皿 (jag har valt att behålla ordet talrik:皿 i kanji form för att göra meningen tydligare och för att fokusera på adjektivens homofoni)

atukute, atsui sara

Översättning: ”(en) tjock, het talrik / het, tjock talrik”

B. 厚相はある組織の公称について交渉をしているときに、イスにつまずいて、公傷を負ってしまった。高尚な雑誌で、それは伝えられた。

Hiragana transkribering: こうしょうはあるそしきのこうしょうについてこうしょうをしているときに、イスにつまずいて、こうしょうをおつてしまった。こうしょうなざつして、それはつたえられた。

Koshou wa aru soshiki no koushou ni tsuite koushou wo shiteiru toki ni, isu ni tsuite, koushou wo ottesimatta. Koushou na zasshi de, sore wo tsutaerareta.

Översättning: När välfärdsministern skulle förhandla om en organisations officiella namn, så trillade han på en stol och fick en skada (yrkesskada). Detta förmedlades via en sofistikerad tidskrift.

砂州に日が差し込んだ。僕はコップに水を注した。友達が、あの人を指して差しで刺せと言った。魔が差しで、本当に刺した。友達が流石だと言った。

Hiragana transkribering: さすにひがさしこんだ。ぼくはコップにみずをさした。ともだちが、あの一とをさしてさしでさせといた。まがさして、ほんとうにさした。ともだちがさすがだといいた。

Sasu ni hi ga sashikonda. Boku wa koppu ni mizu wo sashita. Tomodachi ga, ano hito wo sashite sashide sase to itta. Ma ga sashite, hontou ni sashita. Tomodachi ga sasuga to itta.

Översättning: Solen sken på sandbanken. Jag hällde vatten i min kopp. Min vän pekade på en person och sade, bemöt den personen (öga mot öga) och hugg. En ondsint besatthet kom över mig och jag högg verkligen. Min vän sade, ”typiskt dig”.

D. 高校で二泊三日の合宿をしたので、孝行がしたいと思い、校門の前を、靴を履いて掃いた。拍を取るかのようにリズムカルに掃いていたが、気持ち悪くなり吐いてしまった。空には煌々と月が照っていた。

Hiragana transkribering: こうこうではくみつかのがつしゆくをしたので、こうこうがしたいとおもい、こうものまえを、くつをはいてはいた。はくをとるかのようにリズムカルにはいていたが、きもちわるくなりはいてしまった。そらにはこうこうとつきがてっていた。

Koukou de nihaku mikka no gasshuku wo shita node, koukou ga shitai to omoi, koumon no mae wo, kutsu wo haite haita. Haku wo toruka no you ni rizumikaru ni haiteita ga, kimochi warukunari haiteshimatta. Sora ni ha koukou to tsuki ga tetteita.

Översättning: eftersom jag kände föräldravörnad när jag hade övernattnings två nätter och tre dagar på gymnasieskolan, så tog jag på mig skorna och började sopa framför skolporten. Jag sopade med rytmiska svep, men så började jag må dåligt och kräktes. I himlen sken månen klart.